

Het is natuurlijk overbekend, dat Kuiper een zwaren strijd heeft moeten voeren om dat gezag weer tot volle gelding te brengen. Maar hij heeft dien strijd con amore en met den inzet van al zijn geweldige kennis en in de volle kracht van een diep gefundeerde overtuiging gevoerd. Want hij wist, dat de erkenning van dit gezag der belijdenis de volstrekte voorwaarde was voor het gezonde leven der door hem opgerichte Gereformeerde Universiteit en niet minder voor het tot stand komen der door hem zoo vurig begeerde reformatie der Kerk.

In het midden der vorige eeuw was er namelijk bij de overgrote meerderheid der orthodoxie een hartgrondige afkeer van de kerkelijke Formulieren van eenigheid. Van een bindend gezag daarvan wilde men niets weten. Hoogstens erkende men ze als eerbiedwaardige getuigenissen omtrent de geloofsopvattingen der oude Kerken uit de zeventiende eeuw. Maar een gezag der formulieren — en dan een gezag dat betreffen zou „alle artikelen en stukken der leer“, en dan nog wel die artikelen en stukken „in alles“, men rilde reeds bij de gedachte aan zooiets!

Tegenover die orthodoxie nu handhaaft Kuiper de stelling dat aan de Formulieren van eenigheid inderdaad zulk een gezag toekomt in de Kerk des Heeren. En in zijn schitterende studies „De Leidsche Professoren en de Exegeten der Dordtsche Nalatenschap“ en „Revisie der Revisie-legende“ laat hij uitvoerig en nauwkeurig de historie spreken om dat gezag in aard en in omvang te schetsen.

Wanneer men die studies leest, valt het op, dat Kuiper daarin vooral de Kerken zelf aan het woord laat komen. De Kerken, in hun wettige vergaderingen vereenigd, hebben die Formulieren aanvaard als accoord van kerkelijke gemeenschap en die Kerken hebben eveneens zelf nauwkeurig aangegeven in wat voor zin en in welke omvang aan die Formulieren bindend gezag toekwam.

Met groote kracht keert Kuiper zich dan tegen de Irenischen, die alleen wilden weten van een gezag wat betreft de „substantie“, of, anders gezegd: „de geest en de hoofdzak“ der belijdenisschriften. Een dergelijke opvatting ontbindt het gezag der belijdenis volkomen. Ook vernietigt Kuiper met een keur van argumenten het sprookje, dat naar den wil der oude Kerken de Formulieren van eenigheid op iedere generale synode zouden moeten herzien worden.

Eigenlijk zijn deze geschriften een prachtige, boeiende adstrucie van de „diepe en innig gereformeerde“ opvatting, dat alleen Gods Woord regel en norma is wanneer uitgemaakt moet worden wat waarheid is, dat dus ook alleen Gods Woord regel is voor het geloof en dat eveneens alleen Gods Woord de consciëntie bindt; maar dat de Formulieren van eenigheid regel en norma zijn, zoo dikwijls moet uitgemaakt worden wat leerverband is van de Kerken en dat die Formulieren derhalve zijn regel van onderwijs en prediking.

Wanneer men nu Kuiper's opvattingen inzake het gezag der belijdenis wil leeren kennen, moet men zijn geschriften uit de periode, waarin hij dezen strijd met de Irenischen voerde, bestudeeren. Dat wil dus zeggen: zijn studiën en Heraut-artikelen uit de jaren rondom 1880. Uit dien tijd gaan wij enkele uitspraken citeeren. Maar vooraf willen wij de aandacht vestigen op een belangrijk stuk uit Kuiper's beroemde „Confidentie“. Dat is immers het boek waarin hij zijn kerkelijk program tot in finesses heeft ontwikkeld. In dit, reeds in 1873 verschenen werkje, geeft hij ook in korte trekken zijn kijk op de belijdenis weer. We brengen deze passage met te meer vrijmoedigheid weer naar voren, omdat „De Heraut“ nog in 1920 zijn hartelijke instemming daarmee betuigde.

Kuiper schrijft daar dit (p. 97/8):

Een Kerk zonder Belijdenis is een ridder zonder blazoen, een vloot zonder winpel, een karakterloos vereeniging, die niet weet of niet zeggen durft wat ze wil.

Een Belijdenis wensch ik dus en die Belijdenis scherp geformuleerd, althans in die Kerspelgemeente, waarbij ik mij zou aansluiten. Maar hoe? Een belijdenis, die haarfin alles omschreef en condificeerde? Lieve vriend, dat is de dood, dat is het werpen van een twistappel in de Gemeente, dat is letterzifterij kweeken en aftrekken van den heiligen dienst onzes Gods. Neen, een Belijdenis bevatte niets, dan datgene, waarvan men voor God betuigen kan, dat het afdoet ter zaligheid. Toch niet, om, is die Belijdenis eenmaal uitgesproken, ze voortaan onveranderd als wet te doen blijven. Wet des geloofs en des levens is mij alleen Gods Woord. Dat blijft, al het andere wisselt. Er is in elke Belijdenis te onderscheiden tusschen de zaak die men belijdt en den vorm, waarin dat beledene wordt uitgedrukt. Onveranderlijk blijve alleen het eerste, al het overige wisselt naarmate God de Gemeente het inzicht, de gedachte en het Woord geeft. Slechts beginne men nooit van meet af, maar belijde zijn geloof steeds op de historische lijn, d.i. in aansluiting aan de Belijdenis der Vaders, maar die zoo mogelijk beter uitgedrukt, Schriftmatiger bepleit, scherper tegen de ketterij ook onze dagen gehandhaafd, en zoo uitgesproken, dat ze ons eigen geslacht een woord op de lippen legge, dat naar onze behoefte ons het scherp gewette zwaard reikt, om in den geestelijken tegenstand waaraan wij ten prooi zijn, met vaste

hope en blijmoedig geloof pal te staan voor onzen Heer. Dat en dat alleen is Gereformerd, „reformata reformanda“. Ach, men kent den vrijen zin onzer Dordsche Kerkvaders nog zoo weinig. Van reformatie walgden ze. Hun blik doorzag de toekomst en als mannen des vrijen geestes hebben zij juist, die miskende en verguisde mannen, voortdurende reformatie ook op het stuk der Belijdenis gewild.

Stem ik dus volkomen de onderscheiding tusschen de Substantie en den Vorm der Belijdenis, zelfs tusschen een Quia en Quatenus toe, hierin verschil ik van vele broeders, dat ik óók dien vorm niet aan de gissing, aan den willekeur, aan den inval van den enkele wil overlaten, maar evenals de Substantie van de Kerk vraag, mits die vorm slechts niet versteene, maar de beweging van het gemeentelieven volge op den voet; en dat ik evenzoo de onderscheiding van het quia en quatenus niet aan elks goeddunken prijsgeef, maar ter beslissing opdraag aan de macht, die over allen en dus ook over den prediker staat: aan de Gemeente, sprekend in haar wettig, geestelijk, door het gebed geheiligd orgaan.

Kort samengevat kunnen we dus Kuiper's hier gegeven betoog aldus resumeeren:

1o. Een Kerk moet een scherp geformuleerde Belijdenis hebben.

2o. Die Belijdenis bevatte slechts dat wat afdoet ter zaligheid.

3o. In die Belijdenis is te onderscheiden tusschen de zaak die beleden wordt en de wijze waarop dit geschiedt.

4o. Belijdenisherziening is soms noodig, maar ze geschiedt steeds in historische lijn, met erkenning van den onveranderlijken „inhoud“ der belijdenis, gebruik makend van het diepere inzicht in Zijn Woord dat God aan de gemeente schonk en rekening houdend met den actuelen strijd der Kerk.

5o. Belijdenisherziening en bepaling wat hoofd- en bijzaak is in de Belijdenis geschiedt alleen door de Kerk zelf, samenkomend in haar wettige vergadering.

H.

C. V.

## OPVOEDING EN ONDERWIS

### De Schoolraad in 't goud.

Dat was wel het voornaamste van de vergaderingen op onderwijsgebied in de Paaschweek, dat de Schoolraad zijn gouden jubileum vierde.

Op waardige wijze is het feit, dat in 1890 de Schoolraad werd georganiseerd, herdacht. De ouderen onder ons herinneren zich nog de viering van het zilveren jubileum, bij welke gelegenheid Prof. Dr H. Bavinck de feestrede uitsprak.

En hoe zijn we sinds gegroeid in het land en in welk een belangrijke mate heeft de Schoolraad ook zijn arbeid kunnen uitbreiden. Hij is, onder de leiding van den bekwamen secretaris, Mr J. J. Hangelbroek, geworden tot een betrouwbare advies-bureau voor onze scholen met den Bijbel, waarvan er 1882 bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Onze besturen komen vooral in de laatste jaren in aanraking met tal van rechtsvragen. Zij treden in allerlei burgerrechtelijke betrekkingen (koop en huur, leeningen, beleggingen, bankrelaties). Ze hebben te maken met de Wet op het Lager Onderwijs, met de Leerplichtwet, met de Wet betreffende keuring van schoolpersoneel, met de Pensioenwet, met sociale verzekeringswetten en met belastingwetten. En wie nu weet, hoe nauwkeurig en betrouwbaar de adviezen zijn, door het bureau in tal van netelige gevallen verstrekt, zal er zich over verwonderen, dat nog niet alle scholen met den Bijbel bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Een dankbare stemming mocht er dan ook heerschen op het gouden feest, waarop mocht worden herdacht, in hoe velerlei opzicht de Heere ons gezegend heeft. De school met den Bijbel heeft in ons land een moeilijken kamp moeten voeren, eerst om de vrijheid te krijgen en daarna, om de verworven vrijheid te verdedigen. En we kunnen ons die worsteling niet voorstellen zonder de leiding en den steun van den Schoolraad.

Op overvloedige wijze werd van het uitnemende werk van deze organisatie getuigenis gegeven. Niemand minder dan Dr Colijn sprak namens de A.-R. clubs van Eerste en Tweede Kamer, ook van Chr. Historische en Roomsche-Katholieke zijde werd hulde gebracht. 't Was een dag, die bij ons den wensch deed herleven, dat de coalitie van de rechtse partijen weer mocht herleven. Trouwens, wanneer er geen andere punten van regeringsbeleid waren dan school en onderwijs, dan zou het met de samenwerking vaak zoo hachelijk niet staan.

Overigens wordt er op zulke dagen te veel gesproken. Op geestige wijze wees Dr Beumer daar nog even op, toen hij zeide, dat het gebruikelijk was, hij zou niet zeggen met welsprekendheid, maar dan toch met veel spreken, bij zulke gelegenheden van zijn belangstelling blijkt te geven. Toen b.v. Prof. Dijk zijn uitnemende feestrede had gehouden, waarin hij op heldere wijze de betekenis van den Schoolraad in verleden, heden en toe-

komst had uiteengezet en ook met instemming van de talrijke aanwezigen den juisten danktoon had aangegeven, hadden we naar huis moeten gaan. Het is maar aan een heel enkelen spreker gegeven, dan nog weer het oor van de vergadering te krijgen. De vergadering wordt roerig. Ik heb al met succes zien toepassen, dat men dan één spreker opdraagt, de gelukwensen voor verschillende corporaties aan te bieden.

Tot grooten dank stemt het ook, dat de regering, hier bij monde van Prof. van Poelje, namens den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van haar belangstelling en waardeering blij gaf, ook daardoor, dat de Voorzitter, Ds Barbas, werd bevorderd tot officier in de orde van Oranje-Nassau. Deze dingen worden langzamerhand wel gewoner onder ons. Ik herinner mij nog de ontroering en daarna het enthousiasme op het zilveren feest, toen de heer R. Derksen een lintje kreeg. Wij vinden zulks nu niet zulk een gebeurtenis meer, maar stellen het toch op prijs, dat de regering het werk van den Schoolraad waardeert en aan den waardigen Voorzitter dit eereteken verleent. Ook hem wenschen we daarmee geluk.

Op de huishoudelijke vergadering kwam nog een zaak ter sprake, waarop ik even de aandacht wil vestigen. Het aantal deelnemers aan de examens voor het Diploma Schoolraad daalt snel. Een oorzaak kan zijn, dat onze gemobiliseerde onderwijzers met hun studie niet opschieten. Het oprichten van cursussen zal niet veel baten, want de bestaande cursussen hebben weinig leerlingen. Ik wil nog een andere reden noemen, die mij duidelijk werd, toen ik een paar jongelui, zooals gewoonlijk aantroefde, om dadelijk na de hoofdkte, het schoolraad-examen te doen. Die meenden, dat het voor hun positie noodig was, bijkanten te halen. Dat gaf eer kans op benoemingen en salarisverhoging, wat voor de kweekelingen met akte een levensbelang is. Laten onze besturen het Diploma-Schoolraad gaan eischen en behoorlijk honoreeren en zonder twijfel zal het aantal examinandi stijgen. Men kan het onzen jongen menschen in deze moeilijke tijden niet kwalijk nemen, dat ze ook bij de studie aan hun toekomst denken. Daarom ligt hier een taak voor de besturen.

Gr.

G. MEIMA.



### Verkeerde vraag van den heer Grashoff.

Onlangs wesen we op een artikel, opgenomen in het „Leidersblad“, van de hand van den heer Grashoff, rakende het verbond. Het „raakte“ evenwel het verbond niet, het raakte immers kant noch wal. Van onderscheiden kant werden contra-stemmen belusterd. Daarna gaf de heer Grashoff een nieuw artikel; geen der bezwaren werd weerlegd. Op dit tweede artikel reageert de heer H. Algra als volgt:

De heer Grashoff heeft in het Leidersblad een somber beeld gegeven van de gevolgen, die voor de Gereformeerde Jeugd voortvloeien uit de prediking der neo-verbonds-menschen. Die prediking moest of tot oppervlaktigheid en werkhelligheid leiden of tot wanhoop.

Hij gaf ook zijn eigen beschouwing en meende, de vastheid der verbondsbezegeling te moeten verzwakken, door den menschen voor te houden: denk er om, het was een feilbaar instituut en een feilbare ambtsdrager, waardoor gij den doop hebt ontvangen.

Wij hebben daartegen bezwaren ingebracht. De heer Grashoff gaat daar met geen woord op in. In een tweede artikel beweert hij, dat wij het niet eens zijn met de prediking der neo-verbondspredikers, uitleggen als loochening van de beloften Gods. Deze redeneering gaat alleen reeds daarom niet op, dat wij nog nooit, van geen enkelen Gereformeerden predikant een prediking hebben gehoord als door den heer Grashoff werd geschilderd en er dus ook moeilijk adhaesie meer kunnen betuigen.

In dat tweede artikel heeft de heer Grashoff zijn eerste beschouwingen niet verdedigd of gehandhaafd, maar hij is met een nieuw verhaal begonnen. De neo-verbondspredikers zijn nu menschen, die in hun prediking verzwijgen, dat de genade particulier is, al loochenen zij theoretisch die waarheid niet.

Natuurlijk kwam er op dergelijk geschrift reactie. In een derde artikel gaat de schrijver nu citeeren uit verschillende brieven, die hij heeft ontvangen.

Sommigen hebben gevraagd: wie zijn die neo-verbondspredikers, die zooveel kwaad onder de jeugd stichten?

De schrijver antwoordt daarop niet. Met geen woord!

Hij blijft bij zijn meening, dat het glad verkeerd gaat in die kringen, waar de neo-verbondsmenschen de leiding hebben. Maar hij weigert een enkel geschrift of een enkel geval te noemen, waarmede hij zijn stellingen bewijst. En dat moest toch gemakkelijk genoeg zijn. Want zij, die door de neo-verbondsprediking zijn bedorven, kunnen geen zin meer zeggen, of het gaat over het verbond. Zoo constateert de heer Grashoff. Sommige briefschrijvers hebben hem, naar zijn zeggen, grof geschreeven. Maar hij neemt in zijn edelmoedigheid het hun niet kwalijk. Zij „slaan slechts de toon aan, die zij zich week aan week in hun lijforganen hooren voorzingen“. Ook nu

weer  
hij be  
Ho  
denk  
van  
gers  
Aald  
heel  
men  
de he  
Na  
ringe  
pera  
wij n  
De  
Hij  
ander  
antw  
maar

We  
leidster  
van-lei  
ik in  
historis  
dogmat  
rondwe  
van w  
noem h  
belofte  
lofte, h  
de vers  
wordt  
zitter v  
ders" be  
we: in  
verkeer  
mytiek  
schijnin  
tisch or  
er gene  
Wat  
die in  
niets: l  
opmerk

Een  
langs in  
Bondt  
Miaschi  
seeren  
het wee

De  
geled  
geho  
gaarn  
beslui  
men,  
maar  
zou i  
Trent

Au  
groot  
Trent  
Duits  
langd  
dering  
testar  
kwam  
samer  
invloe  
zonde  
de tij  
lende  
rijk w  
de oo  
de Pa  
was g  
testar  
het g  
den d  
grond  
niet:  
staan,  
maar  
ijbode  
te kon  
rel V,  
de, he  
verga  
Prote  
hierop

In  
Allere  
1547  
ruste  
te bew  
was v  
zou he  
zeker  
dit al  
schopp  
rechts  
was e  
zou be  
stalle  
werd  
ieder  
praat  
aan el  
verga  
plecht  
de lee  
voor  
behan



stemming van  
lankloos had  
moeten gaan  
geven,  
ing te krijgen  
al met succes  
ker opdraagt,  
e corporaties

dat de regce-  
pele, namens  
n en Weten-  
waardering  
oorzitter. De  
de orde van  
a langzamer-  
nuer mij nog  
lasme op het  
eene en lintje  
een gebeurte-  
prijs, dat de  
ad waardeert  
il ereleeken  
mee geluk.

wam nog een  
aandacht wil  
de examens  
uel. Een oor-  
onderwijzers  
prichten van  
de bestaande  
Ik wil nog  
delijk werd,  
voornlijk aan-  
het school-  
dat het voor  
e halen. Dat  
isverhooging,  
een levens-  
loma-School-  
moreeren en  
andi stijgen  
n deze moei-  
e ook bij de  
rom ligt hier

weer verzwijgt de heer Grashoff, welke lijforganen hij bedoelt.

Hoe hij zelf over de aan de orde gestelde vragen denkt, daarvan blijkt weinig in dit artikel. In plaats van zijn eigen mening b.v. omtrent die ambtsdragers enz. te ontwikkelen, deelt hij nu mede, dat Prof. Aalders zijn autoriteit is. Zijn beschouwing loopt geheel met die van den professor parallel. En dus kan men in het boek van Prof. Aalders wel vinden, hoe de heer Grashoff denkt.

Na al deze wonderlijke redeneeringen en verklaringen komt dan ten slotte een klacht, dat hij in de pers te hard is aangepakt. En hij vraagt: kunnen wij niet anders worden?

De vraag is verkeerd gesteld. Hij moet vragen: kan ik het nu heusch niet anders doen? Moet hij die vraag bevestigend beantwoorden, dan zal hij beter doen, het voortaan maar heelmaal aan den Professor over te laten.

We verklaren ronduit, dat we in dezen leiders en leiders niet meer toevertrouwen aan zulke leidingen van leiders. Prof. Aalders' boek over het verbond acht ik in zijn exposé voor wat betreft de openbaringshistorische lijnen veelszins mooi en leerzaam. Maar dogmatisch is het onaanvaardbaar en op één punt rondweg bedenkelijk, het punt van de onderscheiding van wezen en verschijning des verbonds. Ik noem het bedenkelijk, ja, ongeoorloofd, het wezen der belofte te onderscheiden van de verschijning der belofte, het wezen van den eisch te onderscheiden van de verschijning van den eisch. En als 't meenens wordt (en dat schijnt zowel dhr Grashoff als de voorzitter van den Jongelingsbond, die ook met prof. Aalders' boek zei in te stemmen), dan verklaren we: in dezen achten we uw leiding voor onze kerken verkeerd. Het zijn altijd de Wederdoopers en andere mystieke ketteren geweest, die tusschen wezen en verschijning van een Woord of van het Woord dualistisch onderscheiden hebben. De Reformatoren hebben er genoeg tegen gevochten.

Wat de heer Grashoff verder zegt over schrijvers, die in hun toon hun lijfblad schijnen te volgen, zegt niets: het schijnt hem te ontgaan, dat hij met zulke opmerkingen ook een enkel lijfblad volgt.

#### Het concilie van Trente.

Een enkele maal kwam het concilie van Trente onlangs in ons blad ter sprake; men denke aan wat dr de Bondt opmerkte, en wat wij daartegen aanvoerden. Misschien zullen onze lezers nu te meer zich interesseren voor volgend artikel van dr G. P. v. Itterzon in het weekblad „De Gereformeerde Kerk” (hervormd):

#### Het concilie van Trente.

De heer I. B. C. te H. ter H. vraagt: Ik heb jaren geleden in een oud theologisch boek gelezen over de gehouden concilies der Roomsche Kerk. Nu zou ik gaarne van U willen weten, of het juist is, dat de besluiten, die op het concilie van Trente zijn genomen, de Gereformeerden aanvankelijk zijn verdoemd, maar dat deze besluiten later herroepen werden. Ook zou ik nog willen weten, waarom dit concilie in Trente werd gehouden.

Antwoord. Het concilie van Trente heeft met groote tussenpoozen vergaderd van 1545—1563 te Trente in Noord-Italië (Tyrol). Reeds vele jaren had Duitslands keizer, Karel V, er vurig naar verlangd, omdat hij hoopte, dat een groote kerkvergadering een verzoening tusschen Roomschen en Protestantanten zou bewerken, wat hem bijzonder van pas kwam. Om dezelfde reden was de Paus voor zulk een samenkomst niet weinig huiverig, daar hij voor den invloed van het Protestantisme op een concilie niet zonder reden bevreesd was. Hij trof het dan ook, dat de tijden voor hem gunstig waren en dat verschillende oorlogen van Karel V met Frans I van Frankrijk wettige hindernissen waren om bisschoppen uit de oorlogvoerende landen te zaam te brengen. Toen de Paus echter vreesde, dat Karel V zoo machtig was geworden, dat hij zonder den Paus met het Protestantisme zou kunnen afrekenen, werd in 1545 het genoemde concilie geopend. In Duitschland hadden de Protestantanten gehoopt, dat het op Duitsch grondgebied vergaderen zou, doch dit wilde de Paus niet: de samenkomst moest geheel onder zijn invloed staan, d.w.z. zoo ver mogelijk naar Duitschland, maar toch ook weer zoo dicht bij Rome, dat hij door ijlboden geregeld van den loop der dingen op de hoogte kon worden gehouden. Deze opzet is geslaagd: Karel V, die een verzoening met de Protestantanten begeerde, heeft 't verloren, want van meet af aan heeft deze vergadering een vijandige houding tegenover de Protestantische leeringen aangenomen en zij kwam hierop nimmer terug.

In drie perioden heeft het concilie vergaderd. Allereerst zijn er onder Paus Paulus III van 1545—1547 (of 1549) 10 zittingen geweest. De leiding berustte bij 3 pauselijke gezanten, kardinalen, die wisten te bewerken, dat er hoofdelijke stemming zou zijn. Dat was veel handiger dan wanneer ieder land één stem zou hebben uitgebracht, want dan was het niet zoo zeker geweest, dat de Paus had gewonnen. Nu kon dit al niet missen, want het grootste aantal bisschoppen kwam uit het Zuiden en stond onder den rechtstreekschen invloed van den Paus. Bovendien was er bepaald, dat in moeilijke gevallen de Paus zou beslissen, wat door middel van ijlboden op hun snelle paarden geen bezwaar opleveren kon. Voorts werd het concilie in commissies verdeeld en werd ieder onderwerp eerst in deze commissies doorgespraakt en klaargemaakt; de leden wisten dan wat zij aan elkaar hadden en kwamen allen dan in de groote vergadering bijeen, dan was dit alleen maar voor den plechtigen vorm; er werd dan officieel gestemd en de leer werd vastgesteld. Zoodoende kwam niemand voor verrassingen te staan en werd de leer pas in behandeling gebracht, als van te voren vast stond,

dat het standpunt van den Paus door het concilie zou worden ingenomen.

De eerste periode is de allerbelangrijkste geweest. De drie eerste zittingen zijn niet van betekenis geweest, maar de vierde was zeer gewichtig. Zij verklaarde, dwars tegen het Protestantisme in, dat de waarheid vervat is „in de geschreven boeken en in de ongeschreven overleveringen, die de apostelen uit Christus' eigen mond ontvangen hebben, of die de apostelen zelf ons, gedieteed door den Heiligen Geest, als het ware van hand tot hand hebben overgeleverd.” „Naast de Schrift dus de traditie, die niemand controleeren kan en die elke Roomsche, op gezag van de Kerk, blindelings als betrouwbaar en echt, zonder enig onderzoek te aanvaarden heeft. Bovendien stelde deze vierde zitting vast, dat behalve de bekende kanonieke boeken van O. en N. Testament ook de apocriefe boeken van het Oude Testament bij het Woord Gods moesten worden meegedeld. Voorts was de Latijnsche vertaling van den Bijbel, de z.g. Vulgata, de authentieke en werd dus een vertaling (en een zoo gebrekkige!) gesteld boven het oorspronkelijke Hebreeuwsch van het Oude en het oorspronkelijke Grieksch van het Nieuwe Testament. En om de macht van de Kerk dubbel en dwars te verzekeren, werd ten slotte nog bepaald, dat alleen de Kerk kon beslissen wat de ware zin der Heilige Schrift was en haar rechte verklaring.”

Rome had gelijk: als het op dit punt den slag gewonnen heeft, heeft het alles gewonnen. En als het Protestantisme hier maar een duimbreed toegeeft, is het al weg. Als naast de Schrift de traditie en boven die Schrift de Kerk met haar onfeilbare uitlegging wordt gesteld, is het Woord Gods van zijn macht beroofd. Dan winnen traditie en Kerk het, en wordt het licht des Woords gedooft. Luther wist het wel: Het Woord, en het Woord alleen. Zonder menschelijke overleveringen, die het Woord „aanvullen”. Alsof dat Woord Gods onvolmaakt was en nog aanvulling noodig had! Alsof er niet alles in te vinden was, wat voor onze zaligheid van noode is!

Toen eenmaal het concilie het typisch-roomsche pad was ingeslagen, was het niet moeilijk erop voort te gaan, en de Roomsche leeringen ten aanzien van de erfsonde, de rechtvaardigmaking en de sacramenten werden in de 5de, 6de en 7de zitting tegenover het Protestantisme geproclameerd. Geen rechtvaardigmaking door het geloof alleen, enkel om de verdiensten van Jezus Christus, zooals Luther dit als de heerlijkheid van het Evangelie op grond van Gods Woord had beleiden, maar, echt-roomsch, werden de goede werken aangeprezen als middelen om onze gerechtigheid voor God te vermeerderen.

De 2e en 3e periode van het concilie zijn van minder belang geweest, omdat hierin de aangegeven lijnen met vaste hand werden doorgetrokken. De 2e periode (zitting 11—16) viel onder Paus Julius III, van 1551—1552. In de 7e zitting was al over het sacrament in het algemeen en over doop en vormsel in het bijzonder gehandeld. Nu kwamen van de Roomsche sacramenten nog de mis, de boete en het laatste oliesel aan de orde. Daarna duurde het vele jaren, eer men weer samenkwam. De nieuwe keizer, Ferdinand I, bezorgde den Paus vele moeilijkheden: hij wenschte, dat vele misstanden zouden worden weggeworpen, dat bij het Avondmaal de beker ook aan de leken zou worden gegeven en het priesterhuwelijk zou worden toegestaan. Het was dan ook niet te vermijden, dat nog eenmaal, en nu voor den laatsten keer, het concilie bijeenkwam. Dit was de derde periode, 1562—1563 (zitting 17—25), waarin de laatste hand aan de versterking van het Roomsche leergebouw werd gelegd en Paus Pius IV, de derde Paus tijdens de vergaderingen, liet vastleggen, wat Rome leert over priesterwijding en huwelijk, vagevuur en aanroeping der heiligen, beelden en reliquieën, monniken en aflaten. En toen in 1563 definitief een punt achter deze zittingen werd gezet, had de Paus er voor gezorgd, dat de 255 leden der vergadering, die er ten slotte waren (eerst had men lang moeten wachten, eer er eindelijk 30 leden bijeen waren), alle besluiten ter goedkeuring aan den Paus voorlegden, die ze ook alleen zou mogen uitleggen. Terecht is dan ook opgemerkt, dat hier al voorbereid is, wat in 1870 eerst klaar werd vastgelegd: de onfeilbaarheid van den Paus als Machthebber over de Kerk.

Vraagt inzonder dus, of het concilie in later dagen zijn vervloeking van de Protestantanten heeft herroepen, dan luidt het antwoord: stellig niet. Doelbewust heeft Rome zijn leersysteem opgebouwd en steen voor steen, leer voor leer op elkaar gemetseld. De perioden waren soms door vele jaren van elkaander gescheiden, de pausen waren telkens verschillend, een korten tijd heeft men zelfs niet in Trente, maar in Bologna vergaderd, — maar steeds was er eenheid van gedachte en wil en met steun van de Jezuleten heeft de Paus van a tot z zijn doel bereikt. Het Protestantisme werd afgezet en hoorde de vervloeking op vervloeking over zich uitspreken. En waarom?

Omdat het vasthield aan Gods Woord alleen. Zonder menschelijke en kerkelijke en pauselijke overleveringen.

Omdat het vasthield aan de rechtvaardiging van den zondaar uit genade alleen, om de verdiensten van Jezus Christus aan het kruis. Zonder de werken der wet en zonder eenige verdiensten onzerzijds.

Omdat het vasthield aan de twee sacramenten, door Christus ingesteld en zooals zij waren ingesteld. Zonder vervorming. Zonder een misoffer. Zonder de vijf „sacramenten” die geen sacramenten zijn. Omdat het een Kerk van kinderen wilde. Geen Kerk van knechten, van werklaven, die verdiensten moesten, wat zij tot in eeuwigheid niet verdienen kunnen.

De les van het concilie van Trente is dan ook deze: Protestantanten, veracht de leer toch niet. Maakt ernst met uw belijdenis: anders verslapt ge en verwater ge en zult ge uw leden bij honderden verliezen. Een Protestantisme, dat alleen maar „neen”

tegen Rome zegt en verder niet weet, wat het wil, en gelooft, en belijdt, is een huis zonder fundeering. Het gaat zeker ten onder en het verdient dit ook.

Alleen Gods Woord houdt stand in eeuwigheid en zal geen duimbreed wijken.

Dat Woord moeten wij onderzoeken en gehoorzamen, persoonlijk en kerkelijk. Het moet in eere komen en blijven ook in onze kerkelijke vergaderingen.

Het concilie is inderdaad van de grootste betekenis voor de verharding van het Roomsche instituut en daarmee ook voor de afbakening van de grenzen tusschen dit instituut en de gereformeerde kerk.

#### De jeugd over zichzelf?

Het „Algemeen Weekblad” schrijft:

In de rubriek „Het Vrije Woord” in de H. P. is enige weken de middelbare school-jeugd aan het woord over zichzelf; met name over de vraag, of die jeugd nog enige geestelijke diepte heeft en zelfstandig denkt, of dat zij, naar een uitsluiting van een jongere, welke aanleiding werd tot deze serie reacties, slechts bestaat uit „een zeer kleine groep, die zelfstandig denkt, en voor de rest dègénéra's en sportmaniakken”. Uit enkele dezer brieven geven wij hier een citaat.

„Volgens mij wordt het niet-onafhankelijk en onzelfstandig denken in de hand gewerkt door verschillende organen van de moderne cultuur. Radio, pers, film, etc. werken er aan mede om iedereen volgens bepaalde lijnen te laten denken. — Op 't laatst denkt de jeugd niet meer, doch laat voor zich denken. Ook is het een feit, dat de overladen leer-programma's ons veel te veel leeren, waardoor we van alles slechts een oppervlakkig beeld krijgen. Doch het blijft een feit, dat iemand, die denken wil, dat ook kan, en dat iedereen, die wil leeren denken, alle middelen daarvoor ter beschikking staan. Een juist opvoedingssysteem zou ons leeren, die middelen op te zoeken en te gebruiken, en zou ons de wil geven, ze op te zoeken. Doch het is niet aan ons, onzen ouders en leeraren te leeren, hoe ze ons moeten opvoeden”.

„Ook ik heb me vaak geërgerd aan mijn medescholieren, aan de meisjes om haar behaagzucht, aan de jongens om hun liederlijke taal over de meisjes en hun eeuwige sigaret. Het is begrijpelijk, dat men zich na een fuif afvraagt, of er nu werkelijk niets beters in de jeugd leeft dan dit vooze gedoe. Maar ga nu eens na, hoe het komt, dat de tegenwoordige jeugd over het algemeen zoo weinig belangstelling heeft voor andere dingen. En dan lijkt het mij, dat de fout niet dadelijk bij den scholier moet worden gezocht, maar dat de school tekort schiet. Want het percentage der leeraren, die behalve leeraar ook nog een oudere vriend voor hun leerlingen zijn, is uiterst klein. En juist in zijn schooltijd heeft de scholier behoefte aan oudere vrienden.”

„Wij, jeugd, zijn innerlijk ernstiger in ons denken, wanneer onze gedachten gaan naar de erfenis, die wij van de ouderen zullen ontvangen, t.w. een oud, verrot Europa. In vuur en vlam. Liegend en bedriegend. Een chaos. Wat kunnen wij doen? Wij, die leven van den eenen dag in den anderen? Een toekomst bestaat voor de meesten niet. De panische angst voor werkloosheid heerscht in ieder van ons. Het leven der moderne jeugd is als... hot jazz. Het geheel vormt alle problemen. En daar, waar de klanken even harmonisch samengaan, lijkt het, of de innerlijke snaar, bij het nadenken over een probleem, een ziel even raakt. Maar dan weer, als de muziek overgaat in een wilde cadans, schijnt het, alsof de jeugd de moeilijkheden in leven en denken wil ontloopen, omdat zij angstig is en in een wilden roes verstrooid voor haar gedachten en problemen zoekt. Het plotseling afbreken geeft verwarring, evenals het treffen van dieper nadenken op een probleem of gedachte. Vertwijfeling, verwarring en ontgoocheling, dat is de lijn, waarlangs de jeugd van heden leeft.”

Het zou interessant zijn te weten, hoeveel van deze uitingen werkelijk door „middelbare school-jeugd” is geschreven.

Het laatste zinnetje lijkt me het mooiste van alles. K. S.

Een advertentie in „DE REFORMATIE” wordt door duizenden gelezen. Wilt U daaraan denken ingeval U publiciteit zoekt?

**DE KERKNIEUWS**

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Diemen: W. Diepersloot te Holwerd en H. de Moor te Nes (Westdongeradeel).

Beroepen te:

Enkhuisen: C. M. van der Loo te Rijnsburg. Campen (Classis Oostfriesland): Cand. B. Heeterdus, thans hulpred. te Willems (Graafschap Bentheim).

Aangenomen naar:

Delfzijl: M. Wilschut te Ooster-Nijkerk. Paetens c.a.: Cand. I. J. Feenstra, hulpred. te Den Helder. Zierikzee: G. Leene te Baarland.